

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת גלעד קריב
קטי קטרין שטרית

פ/25/6531

הצעת חוק הסיוע המשפטי (תיקון – פטור מעמידה במבחן הכנסה לשם סיוע משפטי להלומי קרב),
התשפ"ו–2026

1. תיקון התוספת בחוק הסיוע המשפטי, התשל"ב–1972¹ (להלן – החוק העיקרי), בתוספת, אחרי פרט 15 יבוא:
"16. לאדם, בכל הנוגע –
(א) לקבלת ייעוץ ראשוני בעניין זכויותיו לקבלת תגמולים, וסעיף 3 לא יחול; לעניין פרט זה, "תגמולים" – קצבה, מענק שנתי או הטבה אחרים הניתנים לפי כל דין בשל הפרעת בתר-חבלתית (PTSD), שנגרמה על רקע פעילות מבצעית או אימון לקראת פעילות מבצעית, או השתתפות במערכות ישראל או פציעה בפעולת איבה;
(ב) להליכים שהוא נוקט בבית משפט, בוועדת ערעורים, בוועדת עררים או אל מול קצין תגמולים, לקבלת תגמולים, וסעיף 3 לא יחול."
2. שר המשפטים יתקין תקנות ראשונות לפי פרט 16 לתוספת לחוק העיקרי, כנוסחו בחוק זה, בתוך חודשיים מיום פרסומו של חוק זה.
3. שר המשפטים יגיש לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, אחת לשישה חודשים, במשך חמש השנים הראשונות מיום פרסום החוק, דין וחשבון על יישום הוראות חוק זה.

דברי הסבר

חוק זה מוצע לאחר שמיעת נציגי ארגונים המייצגים הלומי קרב בוועדות הכנסת ובמאהל המחאה המוצב מזה חצי שנה מחוץ למשכן. בעקבות שמיעת דבריהם, התברר כי אנשים הפונים לקבל הכרה כהלומי קרב, או אנשים שכבר מוכרים ככאלה, אינם זכאים לסיוע משפטי ציבורי חינמי – דבר שמקשה

¹ ס"ח התשל"ב, עמ' 95.

עליהם מאוד בהליכים משפטיים רבים איתם הם צריכים להתמודד במסגרת צורכיהם הייחודיים. הצעת חוק זו מגיעה לאחר ש-22 חיילים התאבדו בשנת 2025 – הנתון הגבוה ביותר ב-15 השנים האחרונות, ולאחר שוועדת אלמוז (הוועדה לבחינת המענה לחיילים משוחררים ואנשי מילואים שאינם בשירות פעיל, ששמו קץ לחייהם בעקבות השירות) החליטה להכיר באופן חלקי בלבד בחיילים שהתאבדו לאחר שירותם. רבים מהחיילים שנפגשו וקרה תחת הקושי והאתגר, יכלו לקבל סיוע טוב ומותאם יותר, אם תהליך ההכרה ומיצוי הזכויות היה פשוט יותר עבורם. ככל הנראה, סיוע משפטי חינמי מהמדינה היה מסייע לכך.

בהחלטת ממשלה מס' 981 מיום 9 במאי 2021, שאימצה את רפורמת "נפש אחת", נקבע כי שר המשפטים יקדם חקיקה למען החרגת הנפגעים מהמבחן הכלכלי הדרוש בחוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972 (להלן – חוק הסיוע). אולם, עד היום לא קודמה חקיקה רלוונטית בנושא, והצעת חוק זו נועדה לתת את המענה.

מוצע הוסיף פרט לתוספת לחוק הסיוע כך שמבחני ההכנסה לקבלת סיוע משפטי חינמי מלשכות הסיוע המשפטי, לא יחולו על אנשים הפונים לקבל הכרה כהלומי קרב. ההסדר המוצע מגדיר את הזכאות לסיוע משפטי עוד בטרם שלב ההכרה, ומאפשר ייעוץ ראשוני לפונים לקבלת סיוע במסגרת תהליך הכרתם כהלומי קרב.

מוצע כי שר המשפטים יתקין תקנות ראשונות ליישום ההסדר המוצע תוך חודשיים מיום פרסומו של החוק ברשומות, וכן מוצע כי בחמש השנים הראשונות לקיומו של החוק, יתקיימו בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת דיוני מעקב על ביצועו, זאת על מנת לעקוב אחר תועלתו.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ו בשבט התשפ"ו (02.02.2026)